

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi merilain 29 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan merilakia muutettavaksi siten, että laivanisännistöyhtiön pääisännän kansalaisuusvaatimus poistetaan. Lisäksi ehdotetaan vaatimusta pääisännän asumisesta Suomessa laajennettavaksi siten, että pääisännällä tulisi olla kotipaikka Euroopan talousalueella (ETA). Liikenneministeriö voisi tarvittaessa myöntää poikkeuksia kotipaikkavaatimuksesta. Suomalaiset oikeushenkilöt ja Euroopan talousalueen muiden maiden oikeushenkilöt ehdotetaan asetettaviksi keskenään

yhdenvertaiseen asemaan siten, että pääisännäksi voitaisiin valita suomalaisen oikeushenkilön lisäksi oikeushenkilö, jolla on kotipaikka muussa Euroopan talousalueen maassa. Pääisännällä, jolla on ulkomailla kotipaikka, olisi esityksen mukaan velvollisuus asettaa itselleen edustaja, jolla on kotipaikka Suomessa.

Muutos liittyy Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen (ETA-sopimus). Sen mukaisesti ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Merilain 29 §:n (393/88) 1 momentin mukaan laivanisännistöyhtiön pääisännän on oltava Suomessa asuva Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen. Liikenneministeriön luvalla pääisännäksi voidaan valita muunkin maan Suomessa asuva kansalainen. Pääisännäksi voidaan valita myös suomalainen oikeushenkilö.

Pääisännän tehtävänä on hoitaa yhtiön juokseva hallinto laivanisäntien antamien ohjeiden mukaisesti sekä toimia yhtiön puolesta sitä koskevissa asioissa tuomioistuimessa ja muun viranomaisen luona.

Euroopan talousalueesta tehty sopimus (ETA-sopimus) edellyttää, että Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisia kohdellaan samalla tavalla kuin Suomen kansalaisia sijoittautumisoikeuden osalta. Pääasialliset määräykset sijoittautumisoikeudesta sisältävät sopimuksen 31—35 ja 124 ja 125 artiklaan. Määräysten pohjana ovat Rooman sopimuksen 7 artiklan yleinen diskriminointikielto

sekä Rooman sopimuksen 52 artiklassa säädetty liikkeenperustamisvapaus. ETA-sopimuksen voimaantulo edellyttää Suomen nykyiseen lainsäädäntöön sisältyvien kansalaisuus- ja asuinpaikkavaatimusten sopeuttamista mainittujen sopimusten määräyksiin.

ETA-sopimuksen voimaantuloon liittyen merilain 29 §:n 1 momentin laivanisännistöyhtiön pääisännän kotipaikkavaatimus ehdotetaan väljennettäväksi siten, että pääisännällä tulisi olla kotipaikka Euroopan talousalueella. Esityksen mukaan liikenneministeriö, jonka hallinnonalalle merenkulkuasiat on siirretty 1 päivästä syyskuuta 1989 lukien, voisi tarvittaessa myöntää poikkeuksia edellä mainitusta kotipaikkavaatimuksesta. Lisäksi ehdotetaan luovuttavaksi kansalaisuuteen perustuvasta rajoituksesta, koska vastaava uudistus on tarkoitus tehdä ETA-sopimuksen voimaantuloon liittyen myös osakeyhtiölain uudistamisen yhteydessä. Kansalaisuuteen perustuvat rajoitukset ovat käymässä tarpeettomiksi ulkomaalaisomistuksen vapautumisen myötä.

Suomalaiset oikeushenkilöt ja Euroopan ta-

lousalueeseen kuuluvien maiden oikeushenkilöt ehdotetaan asetettaviksi keskenään yhdenvertaiseen asemaan siten, että pääisännäksi voitaisiin suomalaisen oikeushenkilön lisäksi valita oikeushenkilö, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Pääisännän tehtävät huomioon ottaen on tärkeätä, että pääisäntä tavoitettaisiin Suomen alueella. Tämän vuoksi ehdotetaan ulkomailla kotipaikan omaavalle pääisännälle säädettäväksi velvollisuus asettaa itselleen edustaja, jolla on kotipaikka Suomessa. Vastaava muutos tulleen toteuttamaan ilmailulain uudistuksen yhteydessä.

2. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia. Esityksellä ei arvioida olevan myöskään määrittäviä valtiontaloudellisia tai muitakaan taloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Lakiehdotus on valmisteltu liikenneministeriössä virkatyönä. Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, työministeriöltä, merenkulkuhallitukselta, Teollisuuden Keskusliitolta ja merenkulualan työnantaja- ja työntekijäjärjestöiltä.

Lausunnoissa on yleisesti puолlettu ehdotettua muutosta. Oikeusministeriön lausunnossa on selostettu muun muassa osakeyhtiölakiin valmisteltuja vastaavanlaisia muutoksia. Esitystä on tarkistettu vastaamaan oikeusministeriön lausunnossa esitettyjä huomautuksia.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Merilain 31 §:n 3 momentissa säädetyin edellytyksin laivanisännistöyhtiön tilintarkastus on toimitettava noudattaen soveltuvin osin, mitä avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain (389/88) 10 luvun 2—10 §:ssä on säädetty. Viimeksi mainitun lain 10 luvun 2 §:ssä on tilintarkastajan kelpoisuusehdoista säädetty muun muassa, että vähintään yhden tilintarkastajan tulee olla Suomessa asuva Suomen kansalainen tai Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Laivanisännistöyhtiön tilintarkastajien kansalaisuus- ja asuinpaikkavaatimuksiin vaikuttava hallituksen esitys avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetun lain muuttamisesta ETA-sopimuksen johdosta valmistellaan oikeusministeriössä.

Merilain 41 §:n 1 momentin mukaan suomalaisen kauppaluksen päällikkönä saa toimia vain Suomen kansalainen. Aluksen päällikön kansalaisuusvaatimusta ei ehdoteta muutettavaksi, koska aluksen päällikölle kuuluu lukuisia sellaisia tehtäviä, joihin liittyy julkisen vallan käyttämistä. Näiden tehtävien hoito on syytä edelleen varata valtion omille kansalaisille, mihin myös ETA-sopimuksen 28 artiklan 4 kohta ja Rooman sopimuksen 48 artiklan 4 kohta antavat mahdollisuuden.

6. Voimaantulo

Lakiehdotus liittyy ETA-sopimukseen. Sen mukaisesti ehdotetaan, että laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

merilain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä kesäkuuta 1939 annetun merilain 29 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa laissa (393/88), seuraavasti:

29 §

Laivanisännistöyhtiössä tulee olla pääisäntä. Pääisännän kotipaikan on oltava Euroopan talousalueella. Liikenneministeriö voi tarvittaessa myöntää poikkeuksia kotipaikkavaatimuksesta. Pääisännäksi voidaan myös valita oikeushenkilö, jolla on kotipaikka Euroopan

talousalueella. Pääisäntä, jolla on ulkomailla kotipaikka, on velvollinen asettamaan itselleen edustajan, jolla on kotipaikka Suomessa.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Liikenneministeri Ole Norrback

Laki

merilain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä kesäkuuta 1939 annetun merilain 29 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa laissa (393/88), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

29 §

Laivanisännistöyhtiössä tulee olla pääisäntä. Pääisännän on oltava Suomessa asuva Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan kansalainen. *Kauppa- ja teollisuusministeriön* luvalla pääisännäksi voidaan valita muunkin maan Suomessa asuva kansalainen. Pääisännäksi voidaan myös valita suomalainen oikeushenkilö.

Ehdotus

29 §

Laivanisännistöyhtiössä tulee olla pääisäntä. *Pääisännän kotipaikan on oltava Euroopan talousalueella. Liikenneministeriö voi tarvittaessa myöntää poikkeuksia kotipaikkavaatimuksesta. Pääisännäksi voidaan myös valita oikeushenkilö, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueella. Pääisäntä, jolla on kotipaikka ulkomailla, on velvollinen asettamaan itselleen edustajan, jolla on kotipaikka Suomessa.*

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.
